

ПОЛІТИКА РОСІЙСЬКОГО САМОДЕРЖАВСТВА ЩОДО РИМО-КАТОЛИЦЬКОЇ ЦЕРКВИ НА ПРАВОБЕРЕЖНІЙ УКРАЇНІ В 30-50-Х роках ХІХ ст.

Постановка наукової проблеми та її значення. Важливим питанням сучасної історії України є роль і місце різних конфесій у соціально-економічному житті регіонів. У цьому контексті науковий інтерес має проблема особливостей проведення секуляризаційної реформи російським самодержавством щодо Римо-Католицької Церкви на Правобережній Україні в 30-50 рр. ХІХ ст.

Аналіз останніх досліджень із цієї проблеми. Економічна політика царизму щодо Римо-Католицької Церкви на Правобережній Україні в 30-50 роках ХІХ ст. привертає увагу істориків.

В українській історіографії ця проблема знайшла наукове висвітлення в дослідженнях О.П. Крижанівського [Крижанівський О.П. Церква у соціально-економічному розвитку Правобережної України (ХVІІІ – перша половина ХІХ ст.). – К., 1991. – 127 с.], А.Л. Зінченка [Зінченко А.Л. Церковне землевладіння в політиці царизму на Правобережній Україні наприкінці ХVІІІ – першій половині ХІХ століття. – К., 1994. – 180 с.], О.І. Козія [Козій О.І. Становище польської шляхти на Поділлі в період між повстаннями 1830 – 1831 і 1863 рр.: дис. ... канд. іст. наук: 07. 00. 01. – Львів, 1997. – 234 с.], В.О. Левицького [Левицький В.О. Церковне землевладіння на Правобережній Україні кінця ХVІІІ – першої половини ХІХ століття : дис. ... канд. іст. наук: 07. 00. 01. – Тернопіль, 2006. – 228 с.] та ін.

Основний зміст статті. У статті зроблено спробу простежити економічну політику російського самодержавства, зокрема особливості секуляризаційної реформи щодо Римо-Католицької Церкви (РКЦ) на Правобережній Україні в 30-50 рр. ХІХ ст. на основі вперше введених до наукового обігу документів Державного архіву Житомирської області (Ф. 70, Ф. 90, Ф. 178) та Державного архіву Волинської області (Ф. 229, Ф. 361).

Польське повстання 1830–1831 рр. прискорило проведення російським урядом секуляризаційної реформи, якій передувала серія репресивних заходів. Першим

* Буравський Олександр Антонович – кандидат історичних наук, доцент кафедри всесвітньої історії Житомирського державного університету імені Івана Франка.

кроком стало закриття в Західному краї 191 римо-католицького монастиря із 305 раніше діючих. Майже третина з них (61) припадала на Правобережжя. Державна казна поповнилася тоді монастирськими капіталами на суму в 1, 1 млн. крб. Крім того, Церква втратила понад 13 тис. селян-кріпаків. Костьоли закритих монастирів (тринітарських, домініканських, капуцинських, францисканських, августинських, маріанських, бернардинських, кармелітських, реформатських) зусиллями органів місцевої влади передавалися Православній церкві [Історія релігії в Україні: у 10-ти т. – Т. 4. Католицизм // За ред. П. Яроцького – К., 2001. – С. 104-105].

Із відомості, складеної Волинською казенною палатою від 24 березня 1833 р. дізнаємося, що на Правобережжі, зокрема у Волинській губернії, у державну казну надійшли маєтки таких римо-католицьких монастирів: Чуднівського бернардинського, Ушомирського та Топорищанського кармелітських, Івницького францисканського, Коднянського августинського (Житомирський повіт); Чарторійського домініканського (Луцький повіт); Затурцінського та Радзівовського августинських, Хмелінського кармелітського, Дружкопільського францисканського (Володимирський повіт); Козинського та Тарговицького домініканських, Варковицького бернардинського, Берестецького тринітарського, Дорогостайського кармелітського (Дубенський повіт); Корецького францисканського, Берездовського маріанського (Новоград-Волинський повіт); Неверковського домініканського, Кустишківського бернардинського (Рівненський повіт); Острозького капуцинського, Аннопільського кармелітського (Острозький повіт); Біловського францисканського (Кременецький повіт); Лабунського та Городиського кармелітських (Заславський повіт); Камінь-Каширського домініканського (Ковельський повіт); Старокостянтинівського домініканського, Теофіпільського тринітарського (Старокостянтинівський повіт), Олевського кармелітського (Овруцький повіт); Шумбарського тринітарського та Шумського францисканського монастирів (Кременецький повіт). Потрібно зазначити, що маєтки обслуговували 1866 селян, а річний прибуток монастирів становив 9464 крб. сріблом [Державний архів Житомирської області (далі – ДАЖО). – Ф. 70. – Оп. 1. – Спр. 23.– Арк. 160-164].

Урядова казна значно поповнювалася і за рахунок передачі земельних ділянок ліквідованих монастирів в орендне користування місцевим поміщикам. Наприклад, за орендований маєток Івницького францисканського монастиря поміщик Шадуар сплачував повітовому казначейству 101 крб. сріблом за рік, а поміщик Сомиловський за оредований маєток, який був відібраний в Олевського кармелітського кляштора, надсилав у казну щорічно 825 крб. сріблом [Там само. – Арк. 165-165 зв.].

У 1835 р. на Правобережній Україні з 40 монастирських маєтків 24 були здані в оренду терміном на 6 років [Зінченко А.Л. Вказ. праця. – С. 116-117].

Прагнення царизму остаточно підпорядкувати Церкву своєму контролю спонукало уряд провести секуляризацію церковного землеволодіння.

Питання про церковну власність у західних губерніях розглядалося в 1837 р. Комітетом, створеним при V Відділенні Власної його імператорської величності канцелярії, який очолив П.Д. Кисельов. 28 червня 1837 р. Микола I велів здійснити ревізію церковних маєтків і розробити план ліквідації церковного землеволодіння [Крижанівський О.П. Вказ. праця. – С. 82-98].

Додатковий поштовх справі про церковні маєтки надав розгляд записки київського генерал-губернатора Д.Г. Бібікова, у якій вказувалося, що деякі представники римо-католицького духовенства карали селян тілесно, морили голодом, переслідували їх за відданість православної вірі. На підставі цієї записки 24 січня 1839 р. був виданий указ «Про заходи проти жорстокого ставлення римо-католицького духовенства до селян і служителів», який забороняв римо-католицькому духовенству тілесно карати селян або піддавати їх тортурам [Козій О.І. Вказ. праця. – С. 103-104].

Згідно з вищезазначеним указом, винних у його порушенні звільняли від управління маєтками, навіть судили за особливу жорстокість. Забезпечити нагляд за виконанням цього документа мали генерал-губернатори правобережних губерній, а на місцях – земські справники. Однак, свавілля в церковних володіннях продовжувалося. Особливо скрутним було становище селян у Фастівському маєтку Луцького католицького єпископа, маєтку ксьондза Ячинського в Летичівському повіті Подільської губернії, в с. Лютерці, яке належало Заславському костюлу святого Яна, в маєтку Луцького тринітарського монастиря на Волині, Монастирищенського костюлу на Київщині та ін. [Зінченко А.Л. З історії селянського руху на Правобережній Україні у XVIII – першій половині XIX ст. // Український історичний журнал. – 1991. – №1. – С. 42].

Конфлікти між римо-католицьким духовенством та селянами дедалі більше непокоїли царизм. Вони також були однією з причин проведення секуляризації землеволодіння РКЦ на Правобережній Україні.

На початку 1839 р., виконуючи царську волю, П.Д. Кисельов зробив доповідь «Про заходи до передачі в казенне відомство духовних маєтків західних губерній», у якій вказував, що духовенство користується маєтками, наданими йому владою, однак не має на них права власності. Він посилався на досвід Пруссії й Австрії, де передача власності Церкви в казенне відомство була справедливою. Підкреслюючи політичний аспект означеного заходу, він відзначив, що недоцільно залишати православних селян «під управлінням католицького духовенства, особливо ж у тому краї, де уряд має важливі причини піднести добробут і тим утвердити відданість до себе народу єдиновірного». Передбачаючи, що вилучення маєтків зустрине протидію з боку католицького духовенства, П. Кисельов підкреслював, що «спосіб виконання таких заходів вимагатиме особливої обережності». Він застерігав від поспішності «у такій складній і обширній справі» [Зінченко А.Л. Церковне землеволодіння в політиці

царизму на Правобережній Україні наприкінці XVIII – першій половині XIX століття. – К., 1994. – С. 119].

28 березня 1839 р. київський генерал-губернатор Д.Г. Бібіков доповідав Миколі I про необхідність усунення від управління населеними маєтками римо-католицького духовенства. Такі заходи, на його думку, забезпечать «...підпорядкування католицького духовенства повній залежності від державних законів, знищення шкідливої переваги його у православному краї, а також впливу на православних селян, 5000 з яких воно вже встигло повернути в католицизм...» [Козій О.І. Вказ. праця. – С. 105].

19 січня 1840 р. Микола I розпорядився про заснування спеціального Комітету в складі міністрів державного майна, внутрішніх справ і обер-прокурора Синоду для вирішення питання про церковні маєтки. У журналі засідання Комітету від 27 квітня 1840 р. було зазначено, що церковні маєтки не становлять особистої власності духовенства, а тому «уряд має повне право встановлювати той чи інший порядок управління маєтками для одержання доходів» [Зінченко А.Л. Вказ. праця. – С. 119-120].

З метою позбавлення самостійності римо-католицького духовенства російський уряд здійснював фінансовий тиск на РКЦ. 25 грудня 1841 р. було видано два імператорських укази про передачу в розпорядження Міністерства державного майна всіх нерухомих населених пунктів та маєтків у західних губерніях Росії, які були призначені на утримання римо-католицького духовенства та монастирів.

Передача державі володінь римо-католицького духовенства розпочалася з 1842 р. [Бовуа Д. Шляхтич, кріпак, ревізор: Польська шляхта між царизмом та українськими масами (1831-1863). – К., 1996. – С. 307].

Із управління Луцько-Житомирської римо-католицької духовної консисторії до державної казни було передано церковне майно, зокрема 13284 селян у Волинській губернії (див. таблицю).

Кількість селян у маєтках духовенства, переданих в управління Міністерства державних маєтностей за указами від 25.12.1841 р. та 10.05.1843 р. [Див.: Зінченко А.Л. Вказ. праця. – С. 132].

Таблиця

повіт	за указом від 25.12.1841 р.	за указом від 10.05.1843 р.	усього
Житомирський	1437	12	1449
Новоград-Волинський	526	271	797
Заславський	533	93	526
Острозький	386	252	638
Кременецький	1127	188	1315
Дубенський	1001	330	1331
Луцький	2007	269	2276
Володимирський	887	199	1086
Ковельський	1464	370	1834

Рівненський	230	569	799
Овруцький	566	570	1136
Старокостянтинівський	–	97	97
<i>усього</i>	10164	3220	13284

За інформацією зі звітів духовенства дізнаємося, що в Заславському повіті Волинської губернії римо-католицьке духовенство передало у відання Міністерства державних маєностей два парафіяльні костьоли з усіма земельними угіддями, населенням та господарськими будівлями [Крижанівський О.П., Плохій С.М. Історія церкви та релігійної думки в Україні. – Книга 3. Кінець XVI – середина XIX ст. – К., 1994. – С. 230].

У Подільській губернії до державної казни поступили такі маєтки: від Кам'янецького кармелітського монастиря – хутір Ольховець та юридика передмістя Кам'янця; домініканського жіночого монастиря – села Жабинці, Пудлівці та юридика біля Руської брами; Кам'янецького чоловічого домініканського монастиря – частина села Карвасар; городоцького кляштору сестер милосердя – село Новий Світ і частина села Басівки; від Орининського та Зіньковецького костьолів – їхні юридики; Чернокозинецького – село Параївка; Чечельнецького – село Степанівка.

У Проскурівському повіті відібрано села Ксьондзівку, Голохвати, Куманівку, юридики при м. Сатанів. Черноострівський, Фельштинський, Миколаївський, Проскурівський і Тарноруський костьоли залишилися без земельних володінь. У Летичівському повіті РКЦ втратила села Русанівці, Грем'ячку та юридики при костьолах Деражнянському, Милопільському; в Літинському повіті – села та юридики Старосинявського, Кутковецького та Літинського костьолів; у Гайсинському повіті – юридики Кутковецького, Грановського костьолів; у Балтському повіті – село Олександрівку; у Могилівському – село Плебенівку та юридики Яришевського, Лучинецького та Шаргородського костьолів; у Ямпільському – села Гальчинці, Ксьондзівку, частину міста Красне та юридики Томашпільського й Ямпільського костьолів; в Ушицькому – Мукарівське староство, села Дем'яківці, Бистриця та юридики Дунаєвського, Ушицького, Китайгородського, Супрунковецького костьолів.

Майно, конфісковане в римо-католицького духовенства, та прибутки з нього оцінювалися у 205824 крб. сріблом. Разом із секвестрованими володіннями до казни відійшли й кріпаки, зокрема по Кам'янецькому повіту – 366 душ чол. статі, Проскурівському – 480 душ, Летичівському – 775, Літинському – 142, Вінницькому – 96, Могилівському – 598, Брацлавському – 51, Гайсинському – 291, Балтському – 75, Ушицькому – 195. У Подільській губернії РКЦ втратила 3069 селян чол. статі.

Російська держава залишила Подільській дієцезії 2324,7 десятин орної землі, 350 десятин – сінокосної, 120 десятин – під хуторами. Такі костьоли, як Могилівський, Ворошилівський, Тивровський, Лучинецький, Китайгородський, Ялтушковський, Городоцький, Чернокозинецький, Жванецький, Черчеський, Кутковецький, Смотрицький зовсім не мали земельних володінь. Замість землі їм була призначена плата в розмірі 75 крб. сріблом щорічно. Процес конфіскації земель у римо-католицького духовенства на Поділлі в основному був завершений до 1844 р. [Левицький В.О. Вказ. праця. – С. 54-55].

15 березня 1842 р. до казенного управління в Київській губернії відійшло майно римо-католицького єпископа в м. Фастові та навколишні села: Снігурівка, Снітинка, Ставище, Фастовець, Червінки та ін. [ДАЖО. – Ф. 178. – Оп. 4. – 340. – Арк. 1-2].

Таким чином, щоб підпорядкувати РКЦ своєму впливу, тобто позбавити самостійності, російські можновладці перевели її на державний бюджет.

Варто зазначити, що римо-католицьке духовенство на Правобережній Україні одержало значні виплати та одноразові суми внаслідок секуляризаційної реформи. Частина католицького єпископату, в якого відібрані маєтки, була на штатному утриманні. На такому ж утриманні перебувала й Римо-католицька духовна колегія, на яку виділяли 51150 крб. у рік. Митрополит римо-католицьких церков у Російській імперії одержував із казни 10 тисяч крб. Рішенням Комітету про духовні маєтки від 17 грудня 1841 р. вводилося штатне утримання для католицького єпископату, єпархіальних консисторій і монастирів. Римо-католицькі єпархії поділялися на три класи за кількістю віруючих. Луцька й Кам'янецька єпархії відносилися до третього класу.

На РКЦ виділялося з державної казни тимчасової допомоги в розмірі 50 тисяч крб. Допомога призначалася пожиттєво з січня 1843 р. «у вигляді особистої допомоги відповідно до заслуг і гідності кожного.» Наприклад, Луцький єпископ одержував 1 тис. крб., канонікам і прелатам різних кафедр надавалося від 100 до 400 крб. Усього такі допомоги були призначені 63 особам вищого католицького духовенства. Щорічно державне казначейство мало відпускати на утримання парафіяльного католицького духовенства 218820 крб. [Зінченко А.Л. Вказ. праця. – С. 163].

У 1843 р. Микола I затвердив доповідь міністра внутрішніх справ про штатне утримання парафіяльного католицького духовенства. Всі парафії цієї конфесії було поділено на 5 класів. Церковним причетам було оформлено штатні оклади в розмірі 600 крб. (1-ий клас), 500 крб. (2-ий клас), 400 крб. (3-ій клас), 275 крб. (4-ий клас), 230 крб. (5-ий клас). Платня асигнувалася з капіталу, який утворювався з фондушевих маєтків, що переводилися згідно з розпорядженням уряду від 1842 р. у відання Міністерства державних маєтностей. Також духовенство отримувало значні субсидії від своїх парафіян, у значній мірі від багатих поміщиків, як окремо за будь-яку церковну потребу, так і постійно десяту частину сільськогосподарської продукції [Козій О.І. Вказ. праця. – С. 110].

Наприклад, Володимир-Волинський домініканський монастир до 24 червня 1841 р. на своє утримання щорічно одержував 3% (58 крб. 62 коп.) від вартості конфіскованих маєтків від жителів с. Іваничі Володимир-Волинського повіту [Державний архів Волинської області (далі – ДАВО). – Ф. 229. – Оп. 1. – Спр. 3. – Арк. 210].

Варто зазначити, що певні кошти римо-католицьким костьолам надходили також від єврейських товариств. Зокрема, указом волинського губернського правління від 28 березня 1842 р. Ковельське єврейське товариство перераховувало щорічно на користь Володимир-Волинського домініканського монастиря 3% (16 крб. 80 коп.) від конфіскованого державою монастирського маєтку [Там само. – Арк. 15, 21, 210]. 11 листопада 1839 р. Волинська цивільна палата прийняла рішення про сплату Острозьким єврейським товариством межиріцьким ксьондзам францисканцям щорічно 3, 5% (163 крб. сріблом) [Там само. – Спр. 5. – Арк. 23; Спр. 3. – Арк. 211 зв.].

Після передачі в державну казну майна вищого духовенства церковні маєтки залишилися на деякий час ще в руках парафіяльного духовенства. Уряд розраховував відділити його від вищого духовенства, ослабивши тим самим опозиційність католицького кліру [Зінченко А.Л. Вказ. праця. – С. 158]. Із цією метою за розпорядженням Міністерства державних маєтностей місцева влада надавала в користування штатним римо-католицьким монастирям земельні ділянки в розмірі 30 дес. Наприклад, їх отримали Луцький тринітарський, Ляховецький домініканський, Межиріцький францисканський монастири (Волинська губернія);

Бердичівський кармелітський, Ходорковський капуцинський монастирі (Київська губернія) [ДАЖО. – Ф. 90 – Оп. 1. – Спр. 5. – Арк. 20, 110, 126, 135, 150].

5 травня 1843 р. відбулося останнє засідання Комітету про духовні маєтки. На ньому розглядалися питання передачі в казну лише маєтків парафіяльного католицького духовенства [Зінченко А.Л. Вказ. праця. – С. 124].

10 травня 1843 р. були видані імператорські укази «Про передачу в управління Міністерства державних маєтностей нерухомих населених маєтків парафіяльних церков» [Полное собрание законов Российской империи: (Собр. 2-е): В 55 т. – СПб., 1843. – Т. 18 (отд. 1). – № 16828 «О передаче в ведение Министерства госимуществ всех недвижимых населенных имений приходских церквей». – 10. 05. 1843. – С. 304] та «Про передачу в управління Міністерства державних маєтностей нерухомих населених маєтків, що перебувають у володінні іновірного парафіяльного духовенства» [Там само. – С. 305]. В інструкції про передачу духовних маєтків у відання Міністерства державних маєтностей зазначалося, що під цими маєтками потрібно розуміти села з фільварками, які знаходилися окремо від садиби монастиря, церкви або іншої духовної установи [ДАЖО. – Ф. 178.– оп. 7. – Спр. 2813. – Арк. 4].

У казенне управління приймалися господарські будівлі й інвентар, землі, ліси й інші угіддя, зерно для висіву. Під час прийому маєтків вище духовенство й монастирі наділялися «на загальних підставах» (тобто на підставі положення про наділення угіддями православного духовенства, виданого після указу 1764 р.) орними, лісовими та іншими угіддями. Крім того, належало призначити до архієрейських будинків і монастирів служителів із числа державних селян, але за умови, щоб в установах римо-католицького духовенства не прислужували селяни православного віросповідання [Там само. – Спр. 198. – Арк. 364-364 зв.].

Київський, подільський і волинський генерал-губернатор Бібіков 11 вересня 1843 р. видав наказ № 4155 начальникам губерній, в якому запропонував їм зробити відповідне розпорядження про передачу в державну казну маєтків приходського духовенства [Там само. – Спр. 2813. – Арк. 112].

13 січня 1844 р. у Кам'янецьку римо-католицьку духовну консисторію надійшов рапорт Брацлавського декана ксьондза Здзутовецького про передачу у відання Міністерства державних маєтностей Брацлавського костюлу с. Ксьондзівки. У казенне володіння поступила значна кількість сімейств (105 осіб обох статей), дворів (21), орної землі (238 дес.), лісу (76 дес.), млин, ставок; фільваркової худоби (3 воли) та селянської худоби – коней (9), волів (30), корів (30), овець (34), свиней (25), пасік (3); озимого та ярового посівів, зокрема жита (6 чвертей), пшениці (10 чвертей), вівса (10 чвертей), ячменю (5 чвертей), гречки (5 чвертей), проса (4 чвертей), гороху (4 чвертей) [Там само. – Арк. 466-467].

З наведеної статистики видно, що маєтки (фільварки) римо-католицького духовенства були досить великими, оброблялися місцевими селянами, які в основному вирощували зернові культури та займалися тваринництвом.

Варто зазначити, що російський уряд прагнув збільшити кількість російського дворянства в регіоні та обмежити економічний вплив полонізованої української шляхти, яка намагалася повернути маєтки, захоплені римо-католицькими монастирями.

Ще в 1835 р. член Державної Ради П.Д. Кисельов у записці Миколі I «Про політичне становище Південно-Західних губерній» зазначав, що російські дворяни, одержавши маєтки, могли б послабити... вплив польських власників католицького віросповідання (на

Правобережній Україні – прим. автора) [Заблоцкий-Десятовский А. Граф Киселёв и его время. – СПб., 1882. – Т. II. – С. 147].

Так, 12 вересня 1844 р. Волинська палата державного майна відмовила поміщику Млодзяновському в його домаганні на повернення маєтку (частини с. Цепцевича), конфіскованого в Межиріцького піярського монастиря [ДАВО. – Ф. 361. – Оп. 1. – Спр. 624. – Арк. 6].

Завершити секуляризацію РКЦ на Правобережній Україні було заплановано урядом ще до 1843 р. Але із-за опору римо-католицького духовенства вона затяглася аж до 1861 р. У 1850 р. згідно з указом Миколи I на Волині закрито домініканський, тринітарський і кармелітський монастирі в Луцьку та домініканський – у Володимирі [Крижанівський О.П. Церква у соціально-економічному розвитку Правобережної України (XVIII – перша половина XIX ст.). – К., 1991. – С. 98]. На Поділлі Мурафський домініканський монастир (170 дес. орної землі та близько 200 кріпаків чоловічої статі) було конфісковано на користь держави. Цього ж року був ліквідований Маньковецький костьол. У результаті ліквідації Савранського костьола держава отримала 33 дес. орної землі та 130 душ кріпаків. У м. Кам'янці перестав існувати монастир візиток.

Для посилення російського впливу та більш масштабного скорочення кількості костьолів і каплиць та їх землеволодінь самодержавство в 1851 р. встановило нові межі існування церковних господарств. Зокрема, в державному документі були визначені такі положення: в селищах, де немає православних церков, а є діючі костьоли, останні разом з маєтком повинні бути передані представникам православного віросповідання [Зваричук Е.О. Римо-Католицька церква на Поділлі кінця XVIII – початку XX ст: економічний, суспільний та культурний аспекти: дис. ... канд. іст. наук: 07.00.01. – Кам'янець-Подільський, 2005. – С. 78].

Висновок. Підсумовуючи викладене, потрібно зазначити, що в 30-50-их роках XIX ст. внаслідок проведення секуляризаційної реформи російським самодержавством у римо-католицького духовенства на Правобережній Україні були відібрані значні маєтки. Важливу роль у підготовці вилучення в казну церковної власності відіграв Комітет про церковні маєтки. На підставі його рішень церковне землеволодіння Україні передавалися до складу державних маєтностей. Лише невелика частина земельних угідь ще залишалася в руках парафіяльного духовенства. Обмежуючи господарську ініціативу церкви, російські можновладці перетворили її в специфічне державне відомство. Римо-католицьке духовенство втратило можливість використовувати значні земельні ділянки та грошові суми на свій розсуд і повністю стало залежати від уряду, отримуючи від нього платню.

Анотації

У статті Буравського О.А. «Політика російського самодержавства щодо Римо-Католицької Церкви на Правобережній Україні в 30–50-х рр. XIX ст.» на основі архівних документів проаналізовано особливості секуляризаційної реформи, проведеної російським самодержавством щодо Римо-Католицької Церкви на Правобережній Україні в 30–50-х рр. XIX ст.

***Ключові слова:** Римо-Католицька Церква, Правобережна Україна, римо-католицьке духовенство, російське самодержавство.*

В статті Буравського А.А. «**Политика российского самодержавия относительно Римско-Католической Церкви на Правобережной Украине в 30–50-х гг. XIX в.**» на основании архивных документов проанализированы особенности секуляризационной реформы, проведённой российским самодержавием относительно Римско-Католической Церкви на Правобережной Украине в 30–50-х гг. XIX в.

***Ключевые слова:** Римско-Католическая Церковь, Правобережная Украина, римско-католическое духовенство, российское самодержавие.*

In the article of **Buravsky O.A. «The Russian Empire autocratic policy towards Roman Catholicism on the Right-Bank Ukraine in the 30-50 s of the XIX th century»** on the basis of the archive documents the peculiarities of the secularization reform conducted by the Russian Empire autocratic regime towards Roman Catholicism on the Right-Bank Ukraine in the 30-50 s of the XIX th century are analysed.

***Key words:** Roman Catholicism, the Right-Bank Ukraine, the Roman Catholic clergy, the Russian Empire autocracy.*
